

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 211/2019
Το ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄**

Συνεδρίαση της 5^{ης} - 11- 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ..

Μέλη: Θεόδωρος Ψυχογιός, Δημήτριος Χανής, Κωνσταντίνος Κατσούλας,
Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Πέτρος
Κωσταντινόπουλος, Δασκαλέα - ,Ασημακοπούλου – Παναγιώτα - Ελευθερία
Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής :Κωνσταντίνος Κατσούλας, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθ. πρωτ. 105139/16-10-2019 έγγραφο της Δ/σης
Εποπτείας Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων Γ.Γ.Ε.Τ
που υπογράφεται νομίμως από τον αρμόδιο για θέματα
Γ.Γ.Ε.Τ Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Περίληψη Ερωτήματος: Αν συντρέχει περίπτωση αυτοδικαίας αποχωρήσεως
Δ/ντού Ερευνητικού Κέντρου (ΕΛΚΕΘΕ) την 31-12 του
ημερολογιακού έτους της συμπλήρωσης του 67^{ου} έτους της
ηλικίας του, ή συνεχίζεται η θητεία του μέχρι
συμπληρώσεως πενταετίας από του διορισμού του (όταν
αυτή αναφέρεται σε μεταγενέστερη ημεροχρονολογία από
τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλλου, που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Η προκήρυξη θέσεως Δ/ντή ΕΛΚΕΘΕ εξεδόθη την 27-10-2014 (απόφαση με αρ. 11638/27-10-2014) σύμφωνα με τη διάταξη άρθρου 9 παρ.7 ν. 1514/1985 (όπως ίσχυε), που όριζε θητεία πενταετή και με κώλυμα διορισμού το 62^ο έτος της ηλικίας (κατά τον χρόνο της προκηρύξεως) κατά τον ν. 2919/2001.

[Θητεία 4 ετών με κώλυμα διορισμού το 63^ο έτος προέβλεπε ο ν. 4310/2014 με ισχύ από 8-12-2014 (ΦΕΚ. Α'258-8-12-2014)].

Με τη διάταξη άρθρου 30ν. 4327/2015 (παρ.3) ορίσθηκε ότι προκηρύξεις θέσεων Δ/ντων Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων που εκδόθηκαν μέχρι την έναρξη ισχύος ν. 4310/2014 είναι νόμιμες και η σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 1514/1985 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Ο Σπ. Μ. και μέλος ΔΕΠ (καθηγητής ΑΕΙ) με την υπ. αρ. 18761/20-11-2015 απόφαση (ΦΕΚ 856 /25-11-2015) διορίσθηκε στην θέση Δ/ντού ΕΛΚΕΘΕ για 5ετή θητεία.

2. Ο Προϊστάμενος Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών ΕΛΚΕΘΕ ζήτησε εγγράφως για τους ως άνω λόγους την εφαρμογή του άρθρου 16 παρ. 15 ν. 4836/2016 που προβλέπει την αποχώρηση του Δ/ντή με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας του.

Παραλλήλως υπεβλήθη από τον κ^ο Σπ Μ. η από 11-9-2019 γνωμοδότηση των Σπ. Φλογαΐτη και Γεωργίου Κουντούρη, με την οποία υποστηρίζεται ότι δεν εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 16 παρ. 15 ν. 4386/2016, αλλά ο ν. 4310/2014 που δεν προέβλεπε υποχρεωτικό όριο ηλικίας αποχωρήσεως και η θητεία του έως άνω Δ/ντή λήγει με την ολοκλήρωσή της (24-11-2020) και δεν καταλαμβάνεται από το όριο ηλικίας αποχωρήσεως.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3. Στο Σύνταγμα του 1975 (όπως αναθεωρήθηκε και ισχύει) ορίζονται – πλήν άλλων – τα ακόλουθα:

Άρθρο 16.

παρ. 6 Οι καθηγητές των ΑΕΙ είναι δημόσιοι λειτουργοί.....

Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ΑΕΙ· έως ότου εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους.....

(Σε εκτέλεση της συνταγματικής διατάξεως στο άρθρο 17 ν. 2327/1993 (ΦΕΚ Α'156) όπως αντικαταστάθηκε με άρθρο 45 ν. 2413/1996 (ΦΕΚ Α'124) ορίζεται ότι «1. Μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ αποχωρούν αυτοδικαίως από τη θέση τους μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος στο οποίο συμπληρώνουν το 67^ο έτος της ηλικίας τους... »

Άρθρο 88 παρ.5. «Οι δικαστικοί λειτουργοί, έως και το βαθμό του εφέτη ή του αντεισαγγελέα εφετών και τους αντίστοιχους με αυτούς βαθμούς, αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και όλοι όσοι έχουν βαθμούς ανώτερους από αυτούς ή τους αντίστοιχους με αυτούς αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους. Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής θεωρείται σε κάθε περίπτωση ως ημέρα που συμπληρώνεται το όριο αυτό η 30ή Ιουνίου του έτους της αποχώρησης του δικαστικού λειτουργού».

4. Στον ν. 1514/1985 (και πριν την κατάργησή του με ν. 3653/2008 (Α 49) - ορίζονταν:

Άρθρο 9

παρ.6.. « ο Δ/ντής του Ερευνητικού Κέντρου πρέπει αα. ββ. γγ. «να έχει τα προσόντα διορισμού σε θέση βαθμίδας Α΄ του ερευνητικού προσωπικού» .

δδ) Να μη έχει συμπληρώσει κατά την ημέρα διορισμού του το 62⁰ έτος της ηλικίας του.

παρ.7. Ο Δ/ντής διορίζεται με 3ετή θητεία και μπορεί να επαναδιορισθεί για μία ακόμη τριετία.....

Στο ν. 2741/1999(ΦΕΚ Α΄199/1999).

Άρθρο 22.

παρ. 3 << Η παρ. 7 άρθρου 9 Ν. 1514/1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Ο Δ/ντής του Κέντρου ορίζεται με 5ετή θητεία.....»

Στον ν. 2919/2001 (ΦΕΚ Α΄128/25-6-2001).

Άρθρο 1.

παρ. 7.« Οι παράγραφοι 1 και 6 άρθρου 9 ν.1514/1985 αντικαθίστανται ως εξής:

«1.....

«6. Ο Δ/ντής του Κέντρου πρέπει
α.....

γ. Να έχει τα προσόντα διορισμού σε θέση βαθμίδας Α΄ Ερευνητή.

ε. να μην έχει συμπληρώσει κατά την ημέρα που προκηρύσσεται η πλήρωση της θέσης το 62⁰ έτος της ηλικίας του.

Στον ν. 4310/2014 (ΦΕΚ 258/8-12-2014) ορίζονταν – πλέον άλλων – και τα ακόλουθα:

Άρθρο 16.

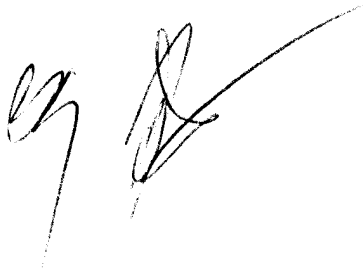
(Δ/ντής Ε.Κ. – Δ/ντές Ινστιτούτων).

παρ. 6

<<Ο Δ/ντής Ε.Κ και οι Δ/ντές Ινστιτούτων είναι πλήρους απασχόλησης και διορίζονται με απόφαση ..... για ορισμένο χρόνο, διάρκειας τεσσάρων (4) ετών.

Άρθρο 18.

(προσωπικό Ε.Κ και Ινστιτούτων).

παρ. 11.« Οι Ερευνητές Κέντρων ΝΠΔΔ που έχουν την ιδιότητα του πολιτικού διοικητικού υπαλλήλου συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας τους, ή με τη συμπλήρωση 35ετίας.

Δικαιούνται να παραμείνουν και μετά τη συμπλήρωση 35ετίας, μέχρι τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας τους.»

παρ. 12. «Οι Δ/ντές των Ε.Κ και Ινστιτούτων να μην έχουν συμπληρώσει κατά τον χρόνο υποβολής της υποψηφιότητάς τους το 63^ο έτος της ηλικίας τους.»

Στον ν. 4327/2015 και στην παρ. 3 άρθρου 30 ορίζονται ότι << Οι προκηρύξεις για τις θέσεις Δ/ντών Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος ν. 4310/2014 είναι νόμιμες και η διαδικασία επιλογής των ως άνω θέσεων πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 4310/2014 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τον παρόντα .....»

5. Στον ν. 4386/2016 ΦΕΚ Α΄ 83/11-5-2016 ορίζονται – πλήν – άλλων και τα εξής:

Άρθρο 14.

παρ.3 . (Η παρ. 6 του άρθρου 16 ν. 4310/2014 αντικαθίσταται ως εξής).

«Ο Δ/ντής του Ερευνητικού Κέντρου και οι Δ/ντές των Ινστιτούτων είναι πλήρους απασχόλησης και διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων για ορισμένο χρόνο, διάρκειας τεσσάρων (4) ετών.

Άρθρο 16. (αντικατάσταση άρθρου 18 ν. 4310/2016).

παρ. 15 << Οι Δ/ντές των Ε.Κ και Ινστιτούτων δεν πρέπει κατά το χρόνο υποβολής της υποψηφιότητάς τους να έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό τρίτο (63^ο) έτος της ηλικίας τους.

Σε κάθε περίπτωση οι Δ/ντές των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων αποχωρούν από τη θέση του Δ/ντή με το πέρας του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου συμπλήρωσαν το εξηκοστό έβδομο (67^ο) έτος της ηλικίας τους.

Η εν λόγω διάταξη καταλαμβάνει και όσους έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.»

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τις παρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και του σκοπού που υπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές του πραγματικού, που τέθηκε υπόψη του Τμήματος, συνάγονται τα ακόλουθα:

6. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι από τον ν. 1514/1985 και μεταγενέστερα (ιδιαίτερα ν. 2919/2001, 4310/2014, 4386/2016 κ.λ.π) θεσπίζονται ρυθμίσεις σχετικά με την λειτουργία των Εθνικών Ερευνητικών Κέντρων και των Ερευνητικών Ινστιτούτων, στο πλαίσιο του ιδιαίτερου κρατικού ενδιαφέροντος για την προαγωγή της έρευνας και την ανάπτυξη της τεχνολογίας, εν όψει και της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 16 παρ. 1 του Συντάγματος.

Εκδήλωση της ως άνω ιδιαίτερης κρατικής μέριμνας αποτελεί και η ρύθμιση σχετικά με τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα καθώς και τα κωλύματα για το διορισμό στη θέση του Δ/ντή Ερευνητικού Κέντρου και Ερευνητικού Ινστιτούτου, που σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν και αυτά των καθηγητών ΑΕΙ.

Είναι γνωστό στον νομοθέτη ότι δημόσιες θέσεις Δ/ντών Ε.Κ. και Ινστιτούτων ΝΠΔΔ (όπως ΕΛΚΕΘΕ, ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, κ.λ.π) καταλαμβάνονται κατά κανόνα από καθηγητές ΑΕΙ (που έχουν τα προσόντα Ερευνητή Α') και για τον λόγο τούτο και στον εντελώς συναφή κλάδο των Ερευνητών (βλ. Ολ. ΣτΕ 3798/2014 σκ. 10) από τον ν. 1514/1985 μέχρι και τον ν. 4386/2016 δεν ορίσθηκε υποχρεωτικό όριο ηλικίας αποχωρήσεως για τους Δ/ντές Ε.Κ. ή Ινστιτούτων που είναι μέλη ΔΕΠ, καθ' όσον ήδη ήταν γνωστό το συνταγματικό όριο του 16 § 6 Συν/τος.

Για τους ερευνητές – δημοσίους υπαλλήλους Δ/ντές Ε.Κ. που δεν είναι μέλη ΔΕΠ ορίσθηκε (με το άρθρο 18 παρ. 11 ν. 4310/2014) αντίστοιχο όριο 35ετίας και απώτατο το 67⁰ έτος ηλικίας [αναλογικά με το Συν/μα και με τον Υ.Κ. (ν. 3528/2007 ΦΕΚ Α' 26)].

Τέθηκε ως κώλυμα διορισμού το 63⁰, η 62⁰ έτος της ηλικίας για την υποβολή υποψηφιότητας ανάλογα με τις κατά καιρούς ρυθμίσεις, με προφανή σκοπό την αντιστοίχιση και τη λήξη της θητείας με την συμπλήρωση του 67^{0u} έτους της ηλικίας (π.χ. 62⁰ με 5ετή θητεία, και 63⁰ με τετραετή θητεία ν. 4310/2014 κ.λ.π.) χωρίς να είναι πάντα απαραίτητη η ταύτιση, αφού θάλπονται και άλλοι θεμιτοί σκοποί, όπως

εξορθολογισμός συνταξιοδοτικού συστήματος, ανανέωση του στελεχιακού δυναμικού κ.λ.π.

7. Ο επιδιωκόμενος με την θέσπιση του ως άνω ορίου ηλικίας σκοπός συνίσταται στη διασφάλιση της διοικήσεως των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων από πρόσωπα, τα οποία αφ' ενός μεν διατηρούν επαφή με τις πλέον πρόσφατες εξελίξεις στην έρευνα και την τεχνολογία, αφ' ετέρου δε διαθέτουν τις σωματικές και πνευματικές δυνάμεις που απαιτούνται για την άρτια εκτέλεση των καθηκόντων.

Πάντως τα όρια αυτά (μη υπέρβαση 63^{ου} ή 62^{ου} έτους της ηλικίας κατά την ημέρα προκήρυξης της θέσης, η του διορισμού) δεν συνιστούν απαγορευμένη διάκριση, αλλά δικαιολογημένη αφού αποτελούν θεμιτούς στόχους και τα μέσα για την επίτευξή τους είναι πρόσφορα και αναγκαία (βλ. ΔΕΕ (ΔΕΚ) (159/2010 και 160/2010 αποφάσεις Fuchs και Köhler, σκ. 36, της 5-7- 2012, C-141/11 Hörnfeldt σκ. 21.22 της 6-11-2012, C-286/12 Επιτροπή κατά Ουγγαρίας σκ. 55-56, C 411/2005, αποφάσεις της 16-10-2007 Palacios de la Villa, Τμήμα Μείζονος σύνθεσης σκ. 51, ΣτΕ 222/2019 <<ΝΟΜΟΣ>> και δεν αντιβαίνουν στην οδηγία 2000/78/Ε.Κ.

Θεμιτός σκοπός άλλωστε για τον νομοθέτη συντρέχει και ως προς την ανάγκη ανανέωσης των επιστημόνων που κατέχουν θέσεις διοικήσεως στους ερευνητικούς φορείς της χώρας και κατά συνέπεια είναι εύλογα τα ως άνω όρια ηλικίας υποψηφιότητας και υποχρεωτικής αποχωρήσεως, εν όψει και των συνταγματικών ορισμών των άρθρων 16 § 6 για καθηγητές ΑΕΙ και 88 παρ. 5 για ανώτερους δικαστικούς λειτουργούς και άλλους δημόσιους λειτουργούς, αφού σε κάθε περίπτωση έτσι ολοκληρώνεται κάθε θεμιτή προσδοκία των αποχωρούντων που λαμβάνουν πλήρη σύνταξη.

Η ρύθμιση αυτή δεν επιβάλλει δυσανάλογους περιορισμούς στην επαγγελματική ελευθερία των ερευνητών, προεχόντως διότι η συμπλήρωση του θεσπιζομένου ορίου ηλικίας συνεπάγεται μόνο τον αποκλεισμό τους από το διορισμό σε θέση Δ/ντή ΕΚ, η Ινστιτούτων, χωρίς να εμποδίζεται κατά τα λοιπά η ανάπτυξη της ερευνητικής τους δραστηριότητας (βλ. Ολ. ΣτΕ 3798/2014 σκ. 10 και 12) ΤΝΠ <<ΝΟΜΟΣ>>.

8. Το άρθρο 16 § 6 Συν/τος επιτάσσει την αποχώρηση των καθηγητών των ΑΕΙ, από όλα τα καθήκοντά τους όταν καταλαμβάνονται από το νομοθετικώς καθοριζόμενο όριο ηλικίας, εφόσον ο νομοθέτης δεν έχει ορίσει ρητώς το αντίθετο με συνταγματικώς ανεκτό τρόπο.

Η αποχώρηση αυτή πρέπει να είναι κατ' αρχήν πλήρης, να έχει δηλαδή ως συνέπεια την απώλεια οποιασδήποτε ακαδημαϊκής ή διοικητικής ιδιότητας του αποχωρούντος μέλους ΔΕΠ, εκτός ρητών και σαφών εξαιρέσεων περιορισμένου εύρους για τη θέσπιση συνταγματικώς επιτρεπτής εξαιρέσεως από τον κανόνα της υποχρεωτικής αποχωρήσεως (βλ. Ολ. ΣτΕ 4308/2015 σκ.6 σε ανάλογη περίπτωση, επί προώρου λήξεως θητείας πρύτανη ΑΕΙ λόγω καταλήψεως του από το νόμιμο όριο ηλικίας αυτοδικαίας αποχωρήσεως).

Επί υποχρεωτικής συνταξιοδότησεως, λόγω συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας, δεν είναι πλέον ενεργής υπαλληλική, η υπηρεσιακή σχέση, η θητεία και τούτο συνεπάγεται απώλεια της ενεργού ακαδημαϊκής ιδιότητος ως μέλους ΔΕΠ, ή και αναλόγως Ερευνητού (βλ. ο.π Ολ. ΣτΕ 4308/2015) και κατά συνέπεια εκδίδεται διαπιστωτική πράξη αποχωρήσεως κατά δεσμίαν αρμοδιότητα.

Αντίθετος εκδοχή (επέκταση της συμμετοχής στην Διοίκηση κ.λ.π) και μάλιστα παρά τη σιωπή του νόμου, θα αποτελούσε μείζονα και μη ανεκτή κατά το Σύνταγμα διάρρηξη του κανόνα της πλήρους αποχωρήσεως από το σύνολο των καθηκόντων, όταν συμπληρώνουν το νόμιμο όριο ηλικίας (βλ. ΣτΕ Ολ. 4308/2015 σκ. 5).

Ο μετά την υποχρεωτική αποχώρηση τυχόν διανυόμενος χρόνος (ως π.χ. επι μη εκδόσεως διαπιστωτικής πράξεως κ.λ.π) δεν θεωρείται πραγματική δημόσια υπηρεσία και δεν υπολογίζεται ως συντάξιμος χρόνος, εκτός ρητώς καθοριζομένων εξαιρέσεων (ως επι εκπαιδευτικών και για το διάστημα μετά την 31-12 του έτους και μέχρι τη λήξη του διδακτικού έτους – βλ. ΣτΕ Ολ. 992/2015, ΣτΕ 4664/2013, Ολ. ΕΣ. 722/2008, ΕΣ. 2715/2013, 3358/2014 ΕΣ. Ι Τμ. 951/2016, 1391/2012 κ.λ.π).

Ο νομοθέτης μπορεί να προβαίνει σε επανακαθορισμό ορίων ηλικίας επί συνταξιοδοτικών θεμάτων όχι μόνο για το μέλλον αλλά και για το παρελθόν, εφ' όσον τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, αφού αποβλέπει σε σκοπό δημοσίου συμφέροντος (εξορθολογισμό συνταξιοδοτικού συστήματος κ.λ.π.) και οι σχετικές διατάξεις δεν παραβιάζουν τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και της χρηστής διοικήσεως (ΣτΕ Ολ. 4354/2013, ΣτΕ 328/2017, 69/2018, 2189/2014 ΔΕΦ. Αθ. κ.λ.π).

Αν και προϋπήρχαν η συνταγματική διάταξη άρθρου 16 § 6 και η νομοθετική (άρθρο 18 παρ. 11 ν. 4310/2014) για τους Ερευνητές (που δεν είναι και μέλη ΔΕΠ αλλά πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι), που όριζαν ως ανώτατο όριο ηλικίας αποχωρήσεως το 67^ο έτος (με απλώς διαφορετικό πλασματικό χρόνο αποχωρήσεως, υπαγορευμένο από τις εκπαιδευτικές ανάγκες προκειμένου περί καθηγητών ΑΕΙ και

την 31-12 του ημερολογιακού έτους για τους ερευνητές και επί θητεία υπηρετούντες σε δημόσια θέση), με το άρθρο 16 ν. 4386/2016(ΦΕΚ Α'83/11-5-2016) ορίσθηκε και ρητά για τους Δ/ντές Ε.Κ. και Ινστιτούτων το 67⁰ έτος της ηλικίας ως έτος αποχωρήσεως και τούτο σε κάθε περίπτωση (για την άρση οιασδήποτε αμφιβολίας.)

Κατά την αιτιολογική έκθεση του νόμου με το άρθρο 16 αναδιατυπώνεται εκ νέου το άρθρο 18 ν. 4310/2014, με κατάργηση σειράς διατάξεων του και «διορθώνονται σφάλματα και ασάφειες που περιλαμβάνονται στο εν λόγω άρθρο, αφετέρου δε επικαιροποιούνται οι αντίστοιχες διατάξεις των ν. 1514/1985 και ν.2919/2001».

«Αντιμετωπίζονται δε άμεσες εκκρεμότητες και υπάρχουσες, η διαφαινόμενες δυσλειτουργίες..... και στη λειτουργία των ερευνητικών φορέων (π.χ..... κρίσεις ερευνητών, εκλογή Δ/ντών » – βλ. αιτιολογική έκθεση Κεφ. Α' επί της αρχής).

Μετά την αυτοδίκαια αποχώρηση και συνταξιοδότηση το μέλος ΔΕΠ μπορεί να ασκεί ορισμένα έργα διδασκαλίας που θεσπίσθηκαν με εξαιρετικές διατάξεις (π.χ. ως επιβλέπων καθηγητής για κρίση διδακτορικών διατριβών κατά το άρθρο 45 ν. 2413/1996, και άρθρο 69 ν. 4386/2016 (ΦΕΚ Α' 83), κατά το οποίο οι ομότιμοι καθηγητές ΑΕΙ δύνανται να προσφέρουν διδακτικό ερευνητικό και εν γένει επιστημονικό έργο σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, να είναι επιστημονικοί υπεύθυνοι ερευνητικών προγραμμάτων κ.λ.π.

9. Μετά ταύτα επί του τεθέντος ερωτήματος σχηματίσθηκαν δύο (2) γνώμες:

Α. Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας του Τμήματος που απαρτίσθηκε από τους : Στέφανο Δέτση, Πρόεδρο Τμήματος - Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Θεόδωρο Ψυχογιού, Δημήτριο Χανή, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Πέτρο Κωσταντινόπουλο, Δασκαλέα - Ασημακοπούλου Παναγιώτα - Ελευθερία (ψηφοί 8) στο τιθέμενο ερώτημα προσήκει η ακόλουθος απάντηση:

Στην προκείμενη περίπτωση ο εν θέματι Δ/ντής του ΕΛΚΕΘΕ (καθηγητής ΑΕΙ) καταλαμβάνεται από την ρητή και αδιάσπικτο διάταξη του άρθρου 16 παρ. 15 ν. 4386/2016 και δέον να αποχωρήσει από την θέση του μετά το πέρας του ημερολογιακού έτους εντός του οποίου συμπληρώνει το 67⁰ έτος της ηλικίας του.

Η διάταξη αποσαφηνίζει (βλ. αιτιολογική έκθεση ν. 4386/2016 ο. π.) το ήδη εκ των συνδυασμένων διατάξεων άρθρων 16 § 6 Συν/τος, 155 Υ.Κ και 18 § Ι ν. 4310/2014

καθοριζόμενο όριο ηλικίας αποχωρήσεως και μάλιστα με μεταβατική του διάταξη καταλαμβάνει και όσους έχουν συμπληρώσει το 67⁰ έτος κατά τη έναρξη ισχύος της (11-5-2016), αποσυνδέοντας πλήρως το κώλυμα υποψηφιότητας από την διάρκεια της θητείας.

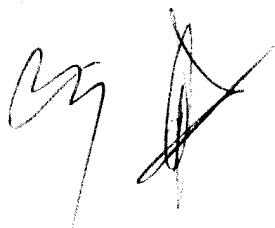
Άλλωστε το κώλυμα διορισμού είχε κατά καιρούς διαφορετικό όριο (62⁰ κατά ν. 1514/1985 και τριετή θητεία, 62⁰ και 5ετή θητεία κατά ν. 2919/2001, 63⁰ και 4ετή θητεία κατά ν. 4310/2014 και ομοίως 63⁰ και 4ετή θητεία κατά ν. 4386/2016) και δεν συνδέεται οπωσδήποτε με το όριο αποχωρήσεως και υποχρεωτικής συνταξιοδότησεως, για το οποίο προβλέπουν άλλες διατάξεις.

Η διάταξη παρ. 15 άρθρου 16 ν. 4386/2016 ρητά αναφέρεται σε περιπτώσεις Δ/ντών Ερευνητικών Κέντρων .η Ινστιτούτων που την 11-5-2016 έχουν συμπληρώσει το 67⁰ έτος της ηλικίας τους και σε όσους μεταγενέστερα το συμπληρώνουν και για το λόγο τούτο αποχωρούν από τη θέση του Δ/ντή, χωρίς να συντρέχει αντίθεση (βλ. ο.π. Ολ. ΣτΕ 4359/2013, ΣτΕ 328/2017 κ.λ.π) με συνταγματικές αρχές δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κ.λ.π.

Το αδιάσπικτο της διατάξεως πέραν της σαφούς γραμματικής της ερμηνείας προκύπτει και από την έκφραση «σε κάθε περίπτωση» που παραπέμπει σε οποιαδήποτε δυνατή περίπτωση, αλλά και από το δεύτερο εδάφιο της, κατά το οποίο στο εύρος εφαρμογής της περιλαμβάνονται και οι υπηρετούντες κατά την έναρξη ισχύος της και κατά συνέπεια καθίσταται αναμφίβολο ότι εφαρμόζεται και στις μεταγενέστερες και ήδη διανυόμενες θητείες Δ/ντών Ε.Κ.

Η ίδια η προκήρυξη αναφέρονταν και στον ν. 2919/2001 και ρητά άλλωστε, όριζε θητεία (5ετή) και ως κώλυμα διορισμού το 62⁰ έτος της ηλικίας κατά την ημέρα προκηρύξεως, όπως και η πράξη διορισμού του. Το νόμιμο όριο αποχωρήσεως και συνταξιοδότησεως καθορίζονταν από άλλες διατάξεις, τις οποίες ο εν θέματι Δ/ντής και ως μέλος ΔΕΠ (καθηγητής ΑΕΙ) γνώριζε (άρθρο 16 § 6 Συν/τος αλλά και ν. 4310/2014 (άρθρο 18 § 11).

Η θέσπιση δε του 67^{0u} έτους της ηλικίας ως υποχρεωτικής αποχωρήσεως και στον εντελώς συναφή τομέα της επιστημονικής έρευνας κρίθηκε συνταγματική, ότι αποτελεί εύλογο όριο, (όπως και το κώλυμα διορισμού),' ότι δεν εισάγει αδικαιολόγητη διάκριση λόγω ηλικίας και ότι δεν αντίκειται στις διατάξεις της οδηγίας 2000/78 Ε.Κ, αφού κατατείνει σε επίτευξη θεμιτού σκοπού.(βλ. Ολ. ΣτΕ 3798/2014 ίδια σκ. 10 και 12) ΤΝΠ «ΝΟΜΟΣ» και με ανάλογο ή και ευθεία αντιστοίχιση ότι η ενεργός

ακαδημαϊκή ιδιότητα αλλά και η όποια υπηρεσιακή, ή υπαλληλική σχέση του Δ/ντή Ε.Κ. ή Ινστιτούτου πρέπει όχι μόνο να συντρέχει κατά την εκλογή ή το διορισμό του, αλλά να διατηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του [καθ' όσον με την συμπλήρωση ορίου αποχωρήσεως επέρχεται απώλεια της υπαλληλικής ή υπηρεσιακής ιδιότητας και δέον να συντρέχει ο κανόνας της πλήρους αποχωρήσεως] βλ. ο. π. ΣτΕ Ολ. 4308/2015).

Μόνο με ειδικές και περιορισμένου εύρους διατάξεις και με θέσπιση κατά τρόπο ρητό και σαφή (βλ. ο.π. Ολ. ΣτΕ 4308/2015 σκ. 5) θα μπορούσε να ορίζεται παράταση θητείας και πέραν του 67^{ου} έτους και μετά την κατά τα άνω απώλεια της υπαλληλικής, ή υπηρεσιακής ιδιότητος, πράγμα που δεν συντρέχει σε όλους τους προαναφερόμενους νόμους και κατά τα παραπάνω δεν συντρέχει προσβολή των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και της χρηστής διοικήσεως (βλ. ΣτΕ Ολ. 3798/2014 σκ. 8, 9 και 10, ΣτΕ 328/2017, 61/2013, 2189/2014, ΔΕΦ Αθ.) και νομίμως μπορεί να λήξει πρόωρα η θητεία, λόγω καταλήψεως από το νόμιμο όριο ηλικίας αποχωρήσεως (βλ. ΣτΕ Ολ. 4308/2015 σκ. 5 και 6).

Η σαφής δε διάταξη άρθρου 16 παρ. 15 ν. 4386/2016 ισχύει από την έναρξη ισχύος της για όλους τους Δ/ντές Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων, αδιαφόρως αν είναι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι ή Καθηγητές ΑΕΙ, οι οποίοι αποχωρούν υποχρεωτικά με την συμπλήρωση του οριζομένου ανωτάτου ορίου ηλικίας τους(67^{ου} έτους) και ανεξαρτήτως υπολοίπου χρόνου θητείας.

Β. Μειοψήφησε ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Αλέξανδρος Ροϊλός, ο οποίος διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη:

Στη διάταξη του άρθρου 18 (παρ. 12) του ν.4310/2014 (ΦΕΚ Α' 258), ως ίσχυε κατά το χρόνο διορισμού του Σ.Μ., ως Διευθυντού του ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε και Προέδρου του ΔΣ, προβλέπονταν μοναδικός περιορισμός για το διορισμό κάποιου ως Διευθυντή Ερευνητικού Κέντρου, η μη συμπλήρωση του εξηκοστού τρίτου (63^{ου}) έτους της ηλικίας κατά το χρόνο υποβολής της υποψηφιότητάς του και δεν προβλέπονταν η αποχώρηση από τη θέση αυτή μετά το πέρας του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου θα συμπλήρωνε το εξηκοστό έβδομο (67^ο) έτος της ηλικίας του.

Ακολουθώντας με την διάταξη του άρθρου 16 (παρ.15) του ν.4386/2016 (ΦΕΚ Α' 83) που αντικατέστησε την διάταξη του άρθρου 18 του ν.4310/2014 ορίσθηκε ότι:

« Οι Διευθυντές των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων δεν πρέπει κατά το χρόνο υποβολής της υποψηφιότητάς τους να έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό τρίτο (63) έτος της ηλικίας τους.

Σε κάθε περίπτωση, οι Διευθυντές των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων αποχωρούν από τη θέση του Διευθυντή με το πέρας του ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου συμπλήρωσαν το εξηκοστό έβδομο (67^ο) έτος της ηλικίας τους. Η εν λόγω διάταξη καταλαμβάνει και όσους έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.»

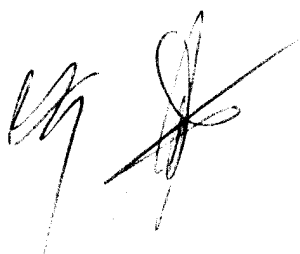
Περαιτέρω στη διάταξη του άρθρου 82 του ιδίου νόμου με τίτλο «έναρξη ισχύος» ορίζεται ότι: «Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις του.»

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ο νεώτερος νόμος 4386/2016 (άρθρο 16 παρ.15) καταλαμβάνει Διευθυντές που θα διορισθούν μετά την ισχύ του (11-5-2016), δεδομένου ότι στο νόμο αυτό δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη που να ορίζει ότι οι διατάξεις του καλύπτουν και τρέχουσες θητείες, όπως του Σ.Μ.

Ακολούθως, η φράση «Σε κάθε περίπτωση» του β' εδαφίου του άρθρου 16 (παρ.15) του ιδίου νόμου, τέθηκε για να ρυθμίσει σχέσεις του μέλλοντος και δεν αναφέρεται στο παρελθόν, ως ρύθμιση εφαρμογής της προϋπάρχουσας διάταξης με την οποία έγινε ο διορισμός του Σ.Μ., αλλά για την εφαρμογή του νόμου στο μέλλον σύμφωνα με την οποία η συμπλήρωση του εξηκοστού εβδόμου(67^{ου}) θα σημαίνει και τη λήξη της θητείας των Διευθυντών. Επομένως, στη συγκεκριμένη περίπτωση θα πρέπει να συνεχισθεί η θητεία του Σ.Μ. (πενταετία) και μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού εβδόμου (67^{ου}) έτους της ηλικίας του ως τη λήξη της πενταετούς θητείας του, καθόσον με τη διάταξη του άρθρου 18 του ν. 4310/2014, που ισχύει εν προκειμένω, δεν προβλέπονταν η αποχώρηση με τη συμπλήρωση του ως άνω ορίου ηλικίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

10. Κατόπιν των ανωτέρω το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β'), επι του τεθέντος ερωτήματος, γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία, ως εξής:

Η συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας Δ/ντού Ερευνητικού Κέντρου ΝΠΔΔ (ΕΛΚΕΘΕ) συνεπάγεται την υποχρεωτική αποχώρησή του, μετά το πέρας του ημερολογιακού έτους, που συμπληρώνεται αυτό, ανεξαρτήτως υπολοίπου χρόνου θητείας και δέον να εκδοθεί προς τούτο σχετική διαπιστωτική πράξη.

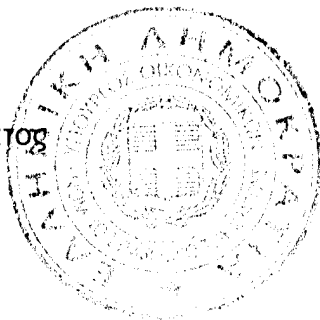
Θεωρήθηκε

Αθήνα 25 - 11- 2019

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Στέφανος Δέσης

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Κωνσταντίνος Κατσούλας

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους